

CẢM NHẬN ĐOẠN TRÍCH CHÍ KHÍ ANH HÙNG CỦA NGUYỄN DU

1. Dàn ý cảm nhận bài thơ Chí khí anh hùng

a. Mở bài:

- Tác giả: Đại thi hào Nguyễn Du, là danh nhân văn hóa Việt Nam.
- Tác phẩm: Trích truyện Kiều nói lên tính cách và chí khí anh hùng của Từ Hải.

b. Thân bài:

- Tính cách và chí khí anh hùng của Từ Hải:
  - + Sống với Kiều được nửa năm thì Từ Hải đã nghĩ đến nghiệp lớn.
  - + “Động lòng bốn phương” công việc và chí lớn của người nam nhi.
  - + “Trượng phu” là để chỉ người đàn ông có chí khí, bậc anh hùng với hàm hàm nghĩa khâm phục, ca ngợi.
  - + “Thoắt” sự mau chóng trong việc thay đổi tâm trạng, dáng vẻ của Từ Hải.
  - + “Mênh mang” càng lộ ra độ rộng và cao của trời đất càng bật lên tư thế của chàng giữa vũ trụ rộng lớn.
  - + Từ Hải một mình cưỡi ngựa lên đường thẳng rong, cho thấy ý chí quyết tâm và bản lĩnh của người anh hùng.
  - + Từ Hải ra đi không lưu luyến, bịn rịn tình cảm. Chàng coi Kiều như tâm phúc của mình nhưng không thể để tình cảm cá nhân ảnh hưởng đến nghiệp lớn.
- Lời hứa của Từ Hải với Kiều:
  - + Chàng hứa Kiều khi nào “bao giờ mười vạn tinh binh”, “tiếng chuông ngập đất bóng tinh rợp đường”, “Làm cho rõ mặt phi thường” sự nghiệp ổn định sẽ cưới nàng cho nàng cuộc sống hạnh phúc ấm no.
  - + Sự tự tin và khẳng định của Từ Hải: một năm sau sẽ mang vinh quang về, chàng rất tự tin và chắc chắn về chiến thắng của mình.
- Sự dứt khoát của Từ Hải:
  - + Chim bằng là loài chim của sự dũng mãnh, ý chí tác giả ví với Từ Hải, đã đến lúc chàng tung bay đôi cánh để tìm khát vọng của bản thân.
  - + “Dứt”, “quyết” khẳng định ý chí quyết tâm của Từ Hải.

c. Kết bài:

- Đoạn trích Chí khí anh hùng là đoạn trích hay và ý nghĩa. Ca ngợi chí làm trai, chí khí của bậc đại trượng phu, lí tưởng về người anh hùng mang lại ánh sáng tươi đẹp cho đời và tình cảm sâu sắc của Từ Hải và Kiều, những ước vọng đẹp cho tương lai.

2. Em hãy bình giảng đoạn trích Chí khí anh hùng

Có một nhà thơ mà người Việt Nam không ai là không biết đến. Có một truyện thơ mà hơn 200 năm qua không mấy người Việt Nam không thuộc vài câu hay vài đoạn. Người ấy, thơ ấy đã từng được Tố Hữu ngợi ca:

*“Tiếng thơ ai động đất trời
Nghe như non nước vọng lời ngàn thu”*

Không ai khác đó chính là Nguyễn Du và kiệt tác Truyện Kiều. Mỗi một đoạn, mỗi câu thơ đều là “lời lời châu ngọc, hàng hàng gấm thêu” mà thi gia dày công chắp bút. Đằng sau số phận cuộc đời nhân vật đều được gửi gắm biết bao giá trị nhân đạo sâu sắc. Đó là niềm trân trọng nâng niu ước mơ khát vọng con người. Đó là tiếng nói lên án tố cáo những thế lực xấu xa đứng đằng đằng sau. Và hơn thế nữa nó phản ánh chân thực giấc mơ tự do công lí mà đoạn trích - bài thơ “Chí khí anh hùng” chính là tiêu biểu nhất cho điều này.

*“Nửa năm hương lửa đương nồng
Trượng phu thoát đã động lòng bốn phương
Trông vời trời bể mệnh mang
Thanh gươm yên ngựa lên đường thẳng rong”*

Từ Hải là một đấng nam nhi muốn “vẫy vùng” nên đã “động lòng bốn phương”. Chàng là người có ý chí lập công danh, sự nghiệp lớn. Động từ “thoát” vừa thể hiện một trạng thái nhanh chóng vừa thể hiện sự dứt khoát, kiên quyết của Từ Hải. Tác giả Nguyễn Du đã đặt người anh hùng vào tình thế khó xử khi một bên là hạnh phúc vợ chồng chốn khuê phòng như một cám dỗ còn một bên là không gian rộng lớn thỏa sức thể hiện tráng trí bốn phương. Không làm bạn đọc thất vọng, bậc trượng phu ấy đã lựa chọn con đường theo đuổi hoài bão, lí tưởng cuộc đời mình. Nguyễn Du đã thể hiện sự trân trọng nhân vật Từ Hải khi gọi chàng là “trượng phu” - người nam nhi có chí lớn, là bậc anh hùng trong thiên hạ. Dù cuộc sống vợ chồng còn nhiều lưu luyến, vẻ đẹp khiến “hoa ghen”, “liễu hờn” của người vợ Thúy Kiều còn níu bước chân người anh hùng nhưng Từ Hải vẫn quyết lên đường chinh chiến để thực hiện khát vọng “vẫy vùng trong bốn bể” mà không một chút do dự, phân vân. Một con người “Đọc ngang nào biết trên đầu có ai” như Từ Hải muốn thỏa sức tung hoành khắp thiên hạ cũng là điều dễ hiểu. Hình ảnh Từ Hải ra đi một mạch cùng thanh gươm trên yên ngựa trong cõi “trời bể mệnh mang” thật oai phong, lẫm liệt. Những hạnh phúc cá nhân riêng tư không thể làm chùn bước chân của người anh hùng. Từ Hải “không phải là người một nhà, một họ, một xóm, một làng, mà là người của trời đất, của bốn phương” (Hoài Thanh). Chàng đối diện với trời đất, vũ trụ bằng một tâm thế đầy chủ động.

Lẽ thường, cuộc chia tay nào cũng đầy nước mắt, cũng đọng những dòng dằng dằng chẳng nở của kẻ ở với người đi. Với Từ và Kiều cũng không phải là ngoại lệ. Nàng không muốn một thân một mình, giường đơn gối chiếc trong căn nhà lạnh lẽo, nàng một mực muốn được sẻ chia, được gánh vác sự nghiệp với Từ Hải. Lời lẽ nghe sao mà tha thiết thế:

*“Nàng rằng: Phận gái chữ tòng
Chàng đi thiếp cũng quyết lòng xin đi”*

Kiều một lòng xin đi theo âu cũng là hợp tình hợp lí với đạo Nho truyền thống. Nho giáo viết đã phận nữ nhi “tại gia tòng phụ, xuất giá tòng phu, phu tử tòng tử”. Thế nhưng, trái với những mong mỏi của nàng, Từ ngay lập tức đáp lại:

*“Từ rằng: Tâm phúc tương tri
Sao chưa thoát khỏi nữ nhi thường tình”*

Mới nghe qua thì cứ nghĩ là một lời trách cứ nhưng đằng sau đó lại là lời động viên người tri kỉ của mình biết vượt lên những tình cảm thông thường để sánh cùng trí lớn của người anh hùng. Vì vậy, sau này khi nói về nỗi nhớ nhung da diết của Thúy Kiều dành cho Từ Hải.

*“Bao giờ mười vạn tinh binh
Tiếng chiêng dậy đất bóng tinh rợp đường.
Làm cho rõ mặt phi thường*

Bấy giờ ta sẽ rước nàng nghi gia

Hai người đã hiểu rõ lòng dạ của nhau đến mức sâu sắc vậy tại sao Kiều vẫn "chưa thoát khỏi nữ nhi thường tình". Đó là lời trách cứ Thúy Kiều tuy là tri âm tri kỉ mà tại sao lại không thấu hiểu cho hành động của Từ Hải. Đồng thời đó cũng là lời động viên, khuyên nhủ Thúy Kiều vượt qua những trắc trở trước mắt để hướng về tương lai tốt đẹp sau này và mong muốn nàng đừng quá lo lắng cho mình. Từ Hải thuyết phục, hứa hẹn với Thúy Kiều bằng tình cảm chân thành, sâu nặng. Từ Hải ra đi lập sự nghiệp, công danh đến khi trở thành một con người xuất chúng, phi thường và nắm giữ trong tay "mười vạn tinh binh" thì chàng sẽ quay trở về rước Kiều "nghi gia" bằng những hình thức lễ nghi trang trọng. Vợ chồng đoàn tụ trong âm thanh rộn rã của "tiếng chiêng dậy đất" và khung cảnh ngập tràn bóng cờ trên các con đường.

Để từ chối khéo léo mong muốn của Thúy Kiều, Từ Hải đã sử dụng những lời lẽ đầy sức thuyết phục:

*"Bằng nay bốn bề không nhà
Theo càng thêm bạn biết là đi đâu?
Đành lòng chờ đó ít lâu
Chầy chăng là một năm sau vội gì!"*

Chàng từ chối mong muốn của Thúy Kiều là vì nàng sẽ làm bận lòng mình hay thật tâm chàng không muốn người vợ của mình phải chịu những khổ cực, vất vả? Đối với đấng nam nhi, việc coi bốn bề là nhà là lẽ thường tình nhưng đối với phận nữ nhi như Thúy Kiều thì việc đó không hề dễ dàng và rất khó thích nghi. Có lẽ vì những lí do trên mà Từ Hải khuyên Kiều "đành lòng" chờ đợi ngày chàng thành công trở về. Một năm chờ đợi không phải thời gian quá dài nhưng nó lại thể hiện chí khí, lòng quyết tâm cao độ của người anh hùng Từ Hải. Việc gây dựng sự nghiệp, công danh không phải là chuyện ngày một ngày hai mà đó còn là chuyện của cả đời người nhưng Từ Hải lại hứa với Thúy Kiều sẽ đạt được công danh sau một năm nữa. Phải là người có quyết tâm cao độ, tin vào khả năng của bản thân thì mới có lời hứa như vậy.

Đoạn trích kết lại với hai câu thơ gây ấn tượng sâu đậm bởi hình ảnh ước lệ:

*"Quyết lời dứt áo ra đi
Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi"*

Trong thơ ca trung đại cổ điển, hành động "dứt áo ra đi" không phải là quá xa lạ, nó mang tính chất lưu luyến bịn rịn chẳng rời xa. Thế nhưng, đặt trong đoạn trích và đặt trong hình tượng Từ Hải thì đó lại thể hiện sự mạnh mẽ, quyết đoán của bậc nam nhi. Phải chăng vì thế mà Nguyễn Du đã không chút do dự nâng nhân vật của mình lên, ví hình ảnh chàng lúc lên đường với hình ảnh chim bằng cất cánh bay vào muôn trùng dặm khơi? Hình ảnh đó phần nào thể hiện cái nhìn lãng mạn và khát vọng thoát khỏi thời đại mình - một tư tưởng tiến bộ vượt bậc so với những người đương thời.

Đoạn trích "Chí khí anh hùng" xây dựng hình tượng Từ Hải bằng bút pháp ước lệ hóa kết hợp với lối ngôn ngữ giàu sức gợi đã khẳng định rõ phẩm chất cốt lõi của người anh hùng không để tình cảm riêng ràng buộc chí lớn luôn luôn hành động đề hướng tới sự nghiệp cao cả, vĩ đại. Nhờ đó mà nhân vật có một sức sống đậm sâu trong lòng bạn đọc muôn đời.

3. Bài văn phân tích Chí khí anh hùng của Nguyễn Du

Đoạn trích Chí khí anh hùng trong Truyện Kiều của đại thi hào Nguyễn Du, nói về Từ Hải, một hình tượng nhân vật lí tưởng thể hiện ước mơ lãng mạn về một người anh hùng có những phẩm chất, phi thường.

Đoạn trích Chí khí anh hùng từ câu 2213 đến câu 2230 trong Truyện Kiều của đại thi hào Nguyễn Du, nói về Từ Hải, một hình tượng nhân vật lí tưởng thể hiện ước mơ lãng mạn về một người anh hùng có những phẩm chất, phi thường.

Trước sau đối với Từ Hải, Nguyễn Du vẫn dành cho chàng thái độ trân trọng và kính phục, ở chàng, nhất cử nhất động đều thể hiện rõ chí khí, cốt cách anh hùng. Trên con đường tạo dựng nghiệp lớn, cuộc hôn nhân bất ngờ giữa chàng với Thúy Kiều chỉ là phút chốc nghỉ ngơi, chứ không phải là điểm âm, tri kỉ và cuộc hôn nhân của họ đang hạnh phúc hơn bao giờ hết. Ấy vậy mà, chỉ mới sáu tháng vui hưởng hạnh phúc bên Thúy Kiều, Từ Hải đã lại động lòng bốn phương, dứt khoát lên đường, tiếp tục sự nghiệp lớn lao đang còn dang dở:

*“Nửa năm hương lửa đương nồng
Trượng phu thoắt đã động lòng bốn phương
Trông vời trời bể mênh mang
Thanh gươm yên ngựa lên đường thẳng rong”*

Từ Hải được tác giả miêu tả là con người đa tình, nhưng trước hết Từ Hải là một tráng sĩ, một người có chí khí mạnh mẽ. Chí là mục đích cao cả hướng tới, khí là nghị lực để đạt tới mục đích, ở con người này, khát khao được vẫy vùng giữa trời cao đất rộng như đã trở thành một khát vọng bản năng tự nhiên, không có gì có thể kiềm chế nổi.

Kiều đã coi chữ “tòng” làm trọng; tòng phu là một trong đạo tam tòng của người phụ nữ ngày xưa. Đó cũng là một nét đẹp đạo đức Thúy Kiều:

*“Nàng rằng: Phận gái chữ tòng
Chàng đi thiếp cũng quyết lòng xin đi
Tù rằng: Tâm phúc tương tri
Sao chưa thoát khỏi nữ nhi thường tình”*

Từ Hải đã nói với Kiều bao lời tình nghĩa. Không thể để cho giọt nước mắt, tiếng thở dài của người vợ đẹp níu giữ. Từ Hải khuyên Kiều hay kẻ nhắc mình: “Sao chưa thoát khỏi nữ nhi thường tình? Hứa với Kiều về một ngày mai huy hoàng, một ngày mai sum vầy hạnh phúc:

*“Bao giờ mười vạn tinh binh,
Tiếng chiêng dậy đất bóng tinh rợp đường.
Làm cho rõ mặt phi thường,
Bấy giờ ra sẽ rước nàng nghi gia”*

Đó là lời hứa danh dự của một đấng trượng phu phi thường. Có tin vào chí khí và sức mạnh “rạch đôi sơn hà” của đấng tài trai “đội trời đạp đất” mới có lời hứa như dao chém đá ấy. Với Từ Hải, bốn phương vẫy gọi là chiến công đang chờ đón, là một ngày mai hiển hách có một lực lượng hùng hậu. Thời gian đợi chờ mà Từ Hải an ủi Kiều cũng là một lời hứa.

Từ Hải còn thể hiện chí khí của mình ở việc cho rằng Thúy Kiều đi theo sẽ “càng thêm bận” nhưng sâu thẳm bên trong là sự lo lắng cho Kiều khi đi theo sẽ phải chịu cực khổ, nay đây mai đó “bốn bể không nhà”:

“Bằng ngay bốn bể không nhà

*Theo càng thêm bận, biết là đi đâu
Đành lòng chờ đó ít lâu
Chầy chăng là một năm sau vội gì"*

Chàng còn dám khẳng định chắc chắn thời gian mà mình sẽ quay về đó là khoảng thời gian một năm. Từ Hải khuyên Kiều ở nhà đợi chàng trở về trong sự chiến thắng vẻ vang, hiển hách:

Cách chia tay của Từ Hải rất khác biệt ở chỗ những lời chia tay được thay bằng những lời hứa vào một chiến thắng không xa, sự quyến luyến được thay bằng một quyết tâm vào tương lai.

*"Quyết lời dứt áo ra đi
Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi"*

Chàng dứt khoát ra đi với một quyết tâm sắt đá như cánh chim bằng khi đã cất cánh tung bay trên bầu trời thì phải bay thật xa mới nghỉ cũng như Từ Hải khi đã chiến thắng, thành công thì mới quay trở về.

Từ Hải trước đây cũng vậy, bây giờ mà mãi về sau vẫn mang trong mình sự tự tin sẽ làm chủ được tất cả. Chỉ vờn vện thanh gươm yên ngựa cùng chí khí ngút trời nhưng Từ Hải tin rằng sẽ có trong tay "mười vạn tinh binh" về trong tiếng "chiêng dậy đất" mang lại vẻ vang và hạnh phúc cho người con gái chàng hết mực thương yêu với lời hứa chắc nịch "năm sau" tạo thêm niềm tin vững chắc cho Thúy Kiều. tất cả mọi thứ toát ra từ Từ Hải: chí khí, tư thế, hành động, tài năng đều mang một vẻ phi thường. Chính điều đó làm cho tác giả tôn trọng, ngưỡng mộ gọi chàng là "trượng phu, mặt phi thường", đặt nhân vật anh hùng trong một không gian đất trời rộng lớn bao la, hết mực ngợi ca.

Từ Hải trong đoạn trích Chí Khí Anh Hùng thể hiện lí tưởng anh hùng của Nguyễn Du: phải chiến thắng cái bình thường, tầm thường để hướng tới cái phi thường, phải có những phẩm chất siêu phàm để trở thành một con người lí tưởng, hình mẫu được dựng lên cho ngàn đời sau.

4. Suy nghĩ của em về tác phẩm Chí khí anh hùng

Truyện Kiều là một trong những kiệt tác để đời trong nền văn học Việt Nam của Nguyễn Du. Với tài và tâm của mình, Nguyễn Du vận dụng sáng tạo ngôn ngữ, nghệ thuật và sự thấu hiểu cảm thông tái hiện cuộc đời đầy sóng gió của Thúy Kiều và những mối tình nàng trải qua với bao đau khổ. Trong đó có anh hùng Từ Hải được khắc họa qua đoạn trích Chí Khí Anh Hùng.

Thúy Kiều sống trong cảnh nhớ nhớp lâu xanh, nhưng may mắn mỉm cười với nàng khi nàng gặp Từ Hải, được vị anh hùng chuộc khỏi chốn lầu xanh và cưới làm vợ. Sau nửa năm lửa đượm hương nồng, Từ Hải muốn tạo dựng cho mình sự nghiệp lớn nên đã từ biệt Thúy Kiều và hình ảnh người anh hùng lúc lên đường được tái hiện trong bốn câu đầu:

*"Nửa năm hương lửa đương nồng
Trượng phu thoát đã động lòng bốn phương
Trông vờn trời bể mệnh mang
Thanh gươm yên ngựa lên đường thẳng rong"*

Như chúng ta biết "anh hùng" là người trong bụng có chí lớn, có mưu cao, có tài bao trùm cả vũ trụ, có chí nuốt cả trời đất kia. Và khi chàng dứt khoát ra đi để lại tình riêng "nửa năm hương lửa đương nồng", những hạnh phúc vợ chồng giản dị, riêng tư, mang đi trong mình

chí hướng bốn phương , quyết hướng đến sự nghiệp lí tưởng lớn lao cao cả. Dường như ý chí đó trở thành bản năng của người anh hùng không thể ngăn cản nổi. Người anh hùng ấy với tư thế đối diện với trời bể mệnh mang, làm chủ mọi thứ , oai phong凛冽 “thanh gươm yên ngựa”, mạnh mẽ và dứt khoát.

Thấu hiểu khát vọng và quyết tâm của Từ Hải, Kiều không ngăn cản mà bày tỏ nguyện vọng muốn đi theo để tiện bề chăm sóc, nâng khăn sửa túi cho chồng:

*“Nàng rằng: Phận gái chữ tòng
Chàng đi thiếp cũng quyết lòng xin đi”*

Thúy Kiều muốn đi theo Từ Hải để cùng sẻ chia, gánh vác làm trọn đạo “tam tòng chữ đức” của một người vợ và làm trọn tình nghĩa với một người tri kỉ, một người ân nhân có công cứu mạng. Tuy cảm động trước tấm lòng của nàng Kiều nhưng Từ Hải đã quyết chí ra đi mà không muốn vướng bận bởi tình cảm nam nữ và cũng là muốn bảo vệ nàng Kiều khỏi những hiểm nguy nơi chiến trường nên đã từ chối.

Ý chí quyết tâm trong việc “lập công, lập danh” của Từ Hải càng được thể hiện rõ nét hơn nữa trong cuộc đối thoại với Thúy Kiều. Là bậc tri kỉ của người anh hùng, Thúy Kiều thấu hiểu những khát vọng của chồng và xin đi theo chàng. Trước mong muốn của nàng, Từ Hải cũng đưa ra những lí lẽ từ chối “thấu tình đạt lí”:

*“Từ rằng: Tâm phúc tương tri
Sao chưa thoát khỏi nữ nhi thường tình
Bao giờ mười vạn tinh binh
Tiếng chiêng dậy đất bóng tinh rợp đường
Làm cho rõ mặt phi thường
Bấy giờ ta sẽ rước nàng nghi gia”*

Qua những lời lẽ đó, chúng ta có thể thấy được Từ Hải không hề quỵ lụy, bịn rịn mà quên đi khao khát, ước vọng lớn lao của bản thân. Thậm chí, chàng còn tự tin khẳng định về niềm tin vào viễn cảnh tương lai của bản thân. Tác giả đã sử dụng những hình ảnh thuộc phạm trù không gian để thể hiện niềm tin sắt đá đó: “mười vạn tinh binh”, “tiếng chiêng dậy đất”, “bóng tinh rợp đường”. Và thời gian mà chàng hứa hẹn với Thúy Kiều “một năm sau vội gì” càng khẳng định rõ nét hơn quyết tâm, niềm tin mãnh liệt thực hiện đến cùng lí tưởng của người anh hùng.

*“Quyết lời dứt áo ra đi
Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi”*

Từ Hải là nhân vật hội tụ đầy đủ những phẩm chất đẹp đẽ, phi thường của người anh hùng. Khi xây dựng nhân vật Từ Hải trong đoạn trích Chí khí anh hùng, tác giả Nguyễn Du đã kín đáo thể hiện quan niệm về người anh hùng và ước mơ công lí.

Như vậy, qua đoạn trích Chí khí anh hùng, đại thi hào Nguyễn Du đã khắc họa thành công hình tượng người anh hùng với khát vọng lớn lao vùng vẫy “bốn bể năm châu” cùng ý chí sắt đá, tư thế hiên ngang,凛冽 làm chủ vũ trụ thông qua những hình tượng có tính ước lệ như “lòng bốn phương”, “mặt phi thường”,... Qua đó, chúng ta có thể thấy được thái độ trân trọng ngợi ca của tác giả đối với hình tượng nhân vật.